

moeder. Maar k kunnen deze Er wordt al van het gezag moet het hem men kan, zich orde, die juist di voorkomen lerveig of de og altijd vigea, dat men den moeder. Zelfs tuigen" (blz. 70). O.O. bedoelt de volgende open- Wel heeft hij ren al spoedig ders, n.l. vader lten. Maar dit s" uit de offi- het meervoud (kinderen door- jf nog als den

v. d. V.

EN
RWIJ

We bedoelen: en aanzien der rijven we niet: in plegen geen schen deze en ger) onderwijs, aan bespreken delbare school. l de inspectie inspectie heeft de naam van Welling, is zield heeft deze en daarna pro- vervatte ideeën personeel van de

um weinig inge- al nemen we oor onze reke- tie deze aan- inselen en me- ambtelijk is en lijke aandrang wegingsvrijheid We werken dit

ide: wordt die vermijding van rmate moeilijk , zoo wijd, dat levenslang leer- dat ook voor zijn betekenis i niet begrijpt jfn. D.w.z. een et bevoegd ul- en ze nog juist rboten terrein beeld van een heel gebrekkig. om het onder-

dat al kunnen pectoriale wen- vormen voor beginsel reken- u sterker zijn benoedigde ge- worden onder- geesten is een

niet schrijven, genoemde Lei- ven. Ze is di bedoeling, niet- en die ze voor- Taal, een met

en thans niet, eken liggen.

we wijzen slechts aan. Geen materiele kritiek dus, alleen een bewijs (indien we ons doel bereiken), dat zelfs het eerlijkst streven naar „neutraliteit" geen waarborg biedt tegen grensoverschrijding. Aan de bladzijden 24 en 25 van den Leidraad ontleenen we de volgende citaten:

„Voor alles dient er voor gewaakt te worden dat het kind zijn moed, zijn onbevangenheid en onbeschoortheid behoudt, dat het dus durft te spreken en durft te schrijven. Dit betekent dat de eisen naar de hogere leerjaren toe langzamerhand scherper worden. In de laagste klassen is de correctie aanwijzing van fouten hoogstens."

„In het eerste leerjaar dient aanvaard te worden, dat het kind zich bij het mondeling uitdrukken bedient van zijn streektaal, vooral bij lees- en taallesen en het zaakonderwijs. Het is niet alleen toelaatbaar, doch in vele gevallen gewenst, dat de onderwijzeres bij haar verklaringen eveneens van de streektaal gebruik maakt, indien zij deze beheerst. Het tijdstip, waarop het kind in dit leerjaar het Algemeen Beschaafd min of meer benadert, is van weinig belang. Van groter belang is het, dat het kind zijn vrijmoedigheid behoudt."

„De taal leren beheersen door de taal te gebruiken, is het algemeen beginsel, dat deze werkwijze omvat. Door gebruik en door het gebruik alleen, hier en daar in de hogere leerjaren mis- schien gesteund door een stukje taaltheorie, zal het kind dienen te komen tot" enz."

Allereerst wordt onze aandacht gevangen door de bijzondere waardeering voor de onbevangenheid van het kind in vergelijking met de zuiverheid van zijn spreken en schrijven. Volledige correctie in de laagste klassen taboe, omdat anders het kind eens belemmerd worden mocht in zijn natuurlijke uitingsdrang. Om die reden wacht het dialect in het eerste jaar een eervolle ontvangst. De onderwijzeres mag niet pogen het kind de Nederlandsche klanken zuiver te laten nazeggen. Integendeel, verwacht wordt, dat ze, bij voldoende geschiktheid, zelf het dialect als voertaal gebruikt. Zelfs, veronderstellen we, bij het vertellen van Bijbelsche Geschiedenis. Tenzij de bedoeling wezen mocht, dat af en toe ter verduidelijking naar een dialectischen term werd verwezen. Maar dan had de formuleering hoogstwaarschijnlijk anders geluid.

Welnu, onze beschouwing van deze dingen zal principieel verschillen al naar gelang we het feit van den zondeval ernstig in rekening brengen of niet. De onderwijzer die zijn leerlingen — zoover dit bij de huidige situatie mogelijk is — ziet als in Adam gevallen, in Christus geheiligde Verbondskinderen, waardeert de onbelemmerde uitingen van het kinderleven anders dan wie gevormd is in de leerschool van Rousseau. Het „Leer den jongen de eerste beginselen naar den eisch zijns wegs" maakt hier scheiding.

Voor al hierom moet het Christelijk beginsel voor het taalonderwijs betekenissen hebben, omdat de mensch de taal in zijn val heeft meegesleept. Nu valt op het dialect een ander licht. Al spreekt het, als gedachtenvoertuig, duidelijk van gemeene gratie, het vertoont in geringere mate dan wat „beschaafde taal" genoemd wordt de bewarende en regereerende kracht van Gods genade. Zoo schrijft dan ook de heer P. van Duyvendijk in *Practisch-didactisch* 2)?

„Een der hoofdzaken is van 't begin af aan: systematische bestrijding van de dialectische onzuiverheden. De „ij" b.v., die in Amsterdam als „a" klinkt, in 't Zuidhollands polderland als „ai", in Dordrecht als „ê", in Overijssel als „ie", moet zuiver worden."

Eindelijk het laatste citaat uit den Leidraad. Desnoods kan „een stukje taaltheorie" worden geduld, maar dat is dan ook al. We zijn van meening, dat ook dit advies volstrokt niet van paar technischen aard is. Spraakkunst, in den zin van wetgevend grammatica, en taaltheorie zijn in veler schatting gedaald, beter: naar beneden gedrongen door een richting die op taalkundig gebied even leerschu is als in zaken van religie of ethiek. Dan wordt een voor het Christelijk geloof niet te aanvaarden tegenstelling geschapen tusschen taalleven of taalpraktijk en taaltheorie of grammatica. De Inleiding tot de Taalwetenschap van Dr. H. J. Pos tracht deze wijd verbreide opvatting populair-wijsgeerig te verantwoorden. 4) Het grammatisch begrip wordt dan misschien niet geheel ontbeerlijk, maar toch in den grond der zaak ondeugdelijk hulpmiddel, dat men liefst zoo spoedig mogelijk den rug toekent om zich in de levende taalrealiteit te dompelen. Het is onze bedoeling niet deze gedachte te weerleggen en nog veel minder ons voorstanders te verklaren van overvloedig spraakkunstig onderwijs op de lagere school.

Als dit slechts duidelijk is, dat onze waardeering van de drie genoemde punten: den durf van het kind bij spreken en schrijven, het dialectgebruik in de klas en de spraakkunst in het onderricht gekleurd wordt door onze verhouding tot den Christus, den Vernieuwer van kinderleven en taal beide, Heere ook van de meest elementaire taal-weten-

schap. Waaruit onmiddellijk volgt, dat de staat en zijn „neutrale" organen hier geen recht van toegang hebben.

Ons dunkt: een waarschuwend voorbeeld.
K. R. J. D.

Uit Amerika.

Zonder twijfel zijn onze lezers vol belangstelling voor het tournee van Prof. Schilder. Vooral voor de wijze waarop onze amerikaansche broederen op zijn bezoek reageeren.

Voor een paar weken „bezong" de amerikaansche „Wachter" de komst van onzen hoofdredacteur aldus:

„We krijgen bezoek.
We zullen profiteren.
't Wordt geen bezoeking.
We durven het profeteeren."

Verleden week heeft Prof. Grotjanus reeds enkele stukken overgenomen, waaruit bleek met hoe groote hartelijkheid Prof. Schilder werd begroet en met welk een belangstelling hij wordt aangehoord.

Ook uit particuliere correspondentie, die wij uit Amerika ontvingen, bleek hetzelfde.

't Laat hier volgen (in vertaling) een artikel, waarmee een bekende courant in Grand Rapids hem begroet:

Welkom, Dr. Klaas Schilder!

Bij verschillende gelegenheden hebben wij het genoegen gehad aanzienlijke gasten uit Nederland welkom toe te roepen.

Groote mannen als Dr. Abraham Kuyper, Dr. Herman Bavinck, Dr. H. Bouwman, Dr. V. Hepp, Dr. S. Grotjanus en anderen zijn hier geweest en thans hebben wij de eer gastheer te zijn van Dr. Klaas Schilder, Professor in de Dogmatiek aan de Theologische Hoogeschool te Kampen in Nederland.

En wij zeggen: „Welkom in Amerika, Dr. Schilder!" Onze lezers zal het zeker interesseren te weten, dat Dr. Schilder een theoloog is in Nederland van groote reputatie en talent.

Hij heeft verscheidene kerken van de Gereformeerde Kerken in Nederland gediend en is nu Professor in de Dogmatiek aan de Kamper Theologische school.

Hij is eveneens redacteur van een religieus weekblad, genaamd „De Reformatie" en verwierf zich naam door de publicatie van bijna een plank vol boeken.

Onder zijn boeken blinkt uit zijn trilogie over het lijden en den dood van onzen Heere. Twee van deze boeken zijn in het Engelsch vertaald door Dr. Henri Zijlstra en werden uitgegeven door de Uitgevers Mij. Wm. B. Eerdmans te Grand Rapids.

Verleden jaar verscheen „Christus in Zijn Lijden" en juist deze week kwam uit „Christus in Verhoor". „Christus in Zijn Lijden" mocht zich verheugen in een kritiek van de Amerikaansche religieuze pers zoo gunstig en waardeerd als maar mogelijk is. Vele recenten van lutherische, presbyteriaansche en andere denominatie beschouwden Schilder's boek als het allerbeste, dat ooit over het lijden van onzen Heere geschreven is.

Dr. Schilder is van plan ongeveer drie weken in Michigan te vertoeven. Hij zal spreken te Grand Rapids, Holland, Muskegon en Kalamazoo, onder de auspiciën van verschillende groepen van Gereformeerde Kerken. Van Michigan zal hij gaan naar Chicago, dan door Wisconsin, Minnesota, Iowa, Dakota en de andere staten van Californië om lezingen te houden.

Dat Prof. Schilder niet bepaald een vacantie-reisje maakt, blijkt wel uit het volgende bericht uit dezelfde courant:

Luister naar Dr. Schilder.

Prof. Dr. K. Schilder, een van de leiding gevende hollandsche theologen, zal in de hollandsche taal spreken 22 Januari 1939 in de vierde Geref. Kerk, Ionia N.W. bij Coldbrook, om 8.45 uur.

Zondagmiddag om 2.00 uur zal Dr. Schilder de hollandsche dienst leiden in de Eastern Ave. Chr. Geref. Kerk.

Dinsdagavond, 24 Jan. 1939, 7.45 uur, in de Chr. Geref. Kerk van de Twelfth Str. Onderwerp: „Geloof en Mystiek".

Woensdagavond, 25 Jan. 1939, 8 uur, in de Eerste Protest. Geref. Kerk, hoek Fuller en Franklin. Onderwerp: „De Pluriformiteit der Kerk".

Donderdagavond, 26 Jan. 1939, 7.45 uur, Chr. Geref. Kerk van de Twelfth Str. Onderwerp: „Christus in de Bijbelsche Geschiedenis".

Vrijdagavond, 27 Jan. 1939, 7.45 uur, in de Berea Geref. Kerk, Muskegon, Mich. Onderwerp: „Geloof en Mystiek".

Verder lezen we, dat Prof. Schilder op Zondag 29 Januari drie maal zal voorgaan, 'smorgens in een Gereformeerde, 'smiddags in een Chr. Geref. en 's avonds in een Presbyteriaansche kerk! De laatste dienst was nog niet definitief vastgesteld — meegedeeld wordt, dat er pogingen in het werk zijn gesteld om dien dienst te doen plaats vinden.

Het is zeer interessant om in deze dagen de amerikaansche kranten in te zien. Niet alleen om wat er in geschreven wordt over de reis van Prof. Schilder!

Weldadig doet b.v. ook aan de nuchtere, zakelijke wijze waarop over de hollandsche kerkelijke en theologische situatie wordt gesproken.

Men leze b.v. van *De Zwier* het volgende:

Het is verblijvend voor elk, die belang stelt in de Gereformeerde theologie, dat er tegenwoordig in de Gereformeerde Kerken van Nederland ernstig geworfeld wordt om verder te komen, om dieper inzicht en meer helderheid in dit geloofstak.

Als Dr. Kuyper nog leefde, zou ook hij zich hierin verblijden. We weten dat uit het Voorwoord, dat hij aan het eerste deel van zijn werk over de gemeene gratie liet voorafgaan.

En dit is ook geheel in overeenstemming met den wensch van onze Synode van 1924, die er bij ons allen op aandrang, dat we het leerstuk der gemeene gratie in nadere studie zouden nemen en de problemen, die daardoor naar voren gebracht worden, ons nauwkeurig zouden indenken.

Nu dit geschiedt, al is het dan ook aan de overzijde van den Oceaan, verblijden we ons.

Na „ongeveer alles gelezen te hebben" wat er in het afgelopen jaar in Nederland over de gemeene gratie geschreven werd, is dit *De Zwier's* eindconclusie.

Ja, we gaan vooruit. De nevel door verkeerde voorstellingen en onjuiste suggesties en ongegronde aanklachten over de werkelijke situatie geworpen begint al meer te verdwijnen.

De frissche amerikaansche bries helpt daar prachtig aan mee.

Broederdienst van de fijnste soort.
Het daghet... in den Westen!

Nog eens: de Radio.

Nu we enkele persstemmen over de jongste gebeurtenissen in de radiowereld hebben doorgegeven, willen we vóór alles ook nog een uitspraak van den Voorzitter der N.C.R.V. overnemen. Velen zullen die reeds in de „Omroepgids" hebben gelezen.

Mr. v. d. Deure schrijft, dat hij op verzoek van Minister van Boeyen voorschands over de bewuste aangelegenheid zal zwijgen. Dit evenwel hooren we over de houding der Vereniging zelf:

Over een ding kunnen onze leden gerust zijn. Wij zijn bereid, Hervormden zoowel als Gereformeerden zoover mogelijk tegemoet te komen bij het doen van speciaal kerkelijke uitzendingen. We begrijpen, dat daarbij onafhankelijkheid moet zijn gewaarborgd. Maar nooit zal ons Bestuur zich kunnen leenen tot federatieve samenwerking met zelfstandige Hervormde of Gereformeerde groepen. Dit zou, gezien de ervaring van vijftien jaren, het begin van het einde beteekenen.

De Regeering heeft de macht, de orthodox-protestantsche samenwerking op radio-gebied uit elkander te slaan. Maar we weten, dat ook de overgrote meerderheid der Hervormden er niet mee instamt, dat op die wijze de invloed van Roomsche-Katholieken en van Socialisten wordt vergroot. De volle verantwoordelijkheid rust hier op Minister van Boeyen. En, waar het gaat om het bestaan van onze N.C.R.V., wachten we met begrijpelijke spanning af, welke beslissing deze bewindsman, voorgelicht door den Radio-raad, nemen zal.

Met dankbaarheid zullen de leden der N.C.R.V. ongetwijfeld deze verklaring hebben vernomen.

Prof. Hepp merkt naar aanleiding van de actie van de Ned. Herv. Radio-Vereen. nog op:

Nederl. Hervormden — niet allen, want er zijn er gelukkig ook, die er met kracht tegen opkomen — hebben al zoo menigmaal samenwerking met de Gereformeerden door hun kerkisme verstoord.

Hier hebben we slechts te maken met een nieuw geval.

Toen de Christelijke scholen onder financieelen druk verkeerden, zetten zoowel Hervormden als Gereformeerden er de schouders onder. Maar niet zoodra kwam er verruiming van subsidie of de specifiek Hervormde scholen rezen als paddestoelen uit den grond.

Toen de Overheid aan onze Inrichtingen voor Zenuwlijders en Geesteszieken geen steun bood, droegen de Gereformeerden den zwaarsten last en de Hervormden profiteerden er mee van. Maar niet zoodra werden de financiële aspecten gunstiger of Hervormden stichtten door kerkisme aangegrepen eigen gestichten.

Zoo ging het ook met de Stichting voor tuberculose-lijders.

Wij verlangden voor vereenigingen dikwijls wel een confessioneel Gereformeerden, maar nooit een kerkelijken grondslag.

Het kerkisme kwam steeds van de zijde van Hervormden.

Zij zochten als de zware tijden van offeren voorbij waren, telkens weer hell in separatie.

Helaas is deze tekening maar al te waar.

De Wisse over „de kenmerken".

De Wisse schrijft in „De Wekker" over de waarde der „kenmerken" voor de zekerheid des geloofs. Hij doet het aldus:

Ik wil n.l. er bijzonder uw aandacht op vestigen, dat men nooit aldus moet doen: n.l. dat men zou gaan redeneeren op deze wijze: ik weet niet of wat ik in mijn zieleleven mag gewaar te worden, wel echt zaligmakend geloof is, daarom: ik ga eens nauwkeurig na welke de kenmerken daarvan zijn; om dan bij wijze van een conclusie, als een optelsom te komen tot de overtuiging: ja hoor, alles bij elkaar genomen, mag ik wel gelooven dat ik geloof. Zie op die manier komt men nooit tot ware begronding; gelooven dat mijn geloof is geloof, moet niet rusten op verstandelijke conclusies bij redeneertrant. Immers al dadelijk valt op te merken, dat redeneering een niet hechte grond is, aangezien alle redeneering bloot staat aan tegen-redeneering en zoo aan onverredeneering. Zoodra de tegenredeneering maar even sterker is, gaat de eerste redeneering er weer aan. Daarenboven, hoe kan men nu ooit op grond van zulke redeneeringen

2) Spatieeringen van mij, D.

3) Dordrecht, 1938, 2e dr., pg. 56.

4) V. U. B., Haarlem, 1926, vooral pg. 224 en vlg.

tot een conclusie komen aangaande de echtheid van zijn geloof. Let wel ik zeg: op grond van etc. Kenmerken zijn terdege aanwezig, en dienen ook goed te worden geprekeerd, onderwezen, betracht etc. Dit alles is bij mij niet in geding. Maar wel is het een andere vraag: of die kenmerken en hun uitingen nu de weg kunnen heeten, waardoor men grond vindt om te zeggen: ik weet dat mijn „geloof het echte is”. Zie zij kunnen van achteren bevestigen mijn geloof; maar bevestigen is iets anders dan bevestigen. Begronden dat zou zijn, dat ik eerst niet weet, gansch niet weet of ik geloof ja of neen; en dat ik nu al die kenmerken eens ga „bekijken”, om zich aan te toetsen, en daar dan de conclusie uit op te maken: ja hoor, ik heb het ware geloof, of ook omgekeerd.

Zoo komt m.i. nooit iemand tot deze vergewisheid. En dat kan ook niet. Waarom niet? Wel, als ge zoo zoudt te werk gaan, dan moest ge toch uit den aard der zaak eerst weer uitmaken, of zoo één of ander kenmerk wel waarlijk in u aanwezig is. Bij twijfel, zal ik immers ook de vraag stellen: ja maar, hoe weet ik nu, dat dit of dat kenmerk werkelijk in mij is. De twijfel verplaatst zich dan alleen maar.

Hoe het dan z.i. wel staat met de zekerheid des geloofs, teekent Ds Wisse aldus:

Hoe zit dat nu? Wel gelooven is een daad Gods des Geestes in de ziel, en de Heilige Geest, die 't geloof werkt stempelt in zijn eigen werk Zichzelf dan ook af, zoodat het ware geloof het getuigenis des Geestes in zich mededraagt. Ook dit behoort tot den rijken inhoud van dit machtige woord van Paulus, nadat ge geloofd hebt zijt ge verzekerd. Ik durf verklaren, als naar den Woord Gods, dat als iemand werkelijk door den Heiligen Geest wordt bewogen, tot de daad des geloofs, hij dan in die ure niet tegelijk redeneert; ja maar zou dit nu wel geloof zijn? Dit kan wel tegen 't geloof aanrollen en het bestrijden, maar de acte des geloofs zelf, sluit de waarborg van de echtheid meteen in de daad des geloofs mede in. En hoe weten we dan weer dat dit getuigenis des Heiligen Geestes werkelijk Zijn getuigenis is? Ook dit is buiten beredeneering. Dat is juist de aard van zulk getuigenis. Het doet zich zoo sterk, zoo onweerstaanbaar, zoo echt „geestelijk” gelden, dat alle redeneering overbodig wordt: n.l. om nog een grond apart te leggen. De Geest getuigt, dat de Geest de waarheid is. De Geest getuigt aangaande zichzelf boven alle redeneering uithoevend. Daar is geen vierde persoon. Dus de derde persoon is de sluitsteen en de grond. De Geest doet verstaan dat de Geest de Geest is, en daarom directe waarheid. Daar 't geloof ook wel vergeleken wordt met hooren, zien en dergelijke zoo vinden we op natuurlijk gebied hier dan ook de analogieën van de overeenkomstige verschijnselen. B.v. als ik zeg, ik zie het licht, dan kan men ook vragen naar de gronden van dat zien, of uw zien wel zien is, of uw oogen wel betrouwbaar zijn enz. Maar zoo doet praktisch toch niemand. Door het zien zelf, zien we dat zien is zien. De betrouwbaarheid van onze zintuigen is als een gegeven te voren voorondersteld, en wordt praktisch beleefd. Zoo is het in hooren zien nu ook in de genade. Bij uw licht zien wij het licht; dat licht, dat wij door zien krijgen te zien en dat zonder zien geen licht voor ons was, maar dat ook zoodanig verlicht, dat ik zie, of ik wil of niet, en waardoor ik mijn zien aanvaard als zien. Dat er met dit al nu veel namaak is, dat is helaas maar al te waar. En dat we ook daarom goed het onderscheid tusschen waar en valschen dienen te kennen zal onaanstaarbaar dienen geacht te worden.

Maar dit is iets anders, dan waar we het hier nu over hadden; n.l. kunnen kenmerken en hun beredeneering nu gelden als de grond waarop mijn ziel van de echtheid van haar geloof wordt overtuigd. En dan blijft vóór en na de stelling vaststaan: de overtuiging aangaande de echtheid van Gods werk vindt plaats door deze werkingen Gods des Geestes zelve.

Wie in de golven worstelt, en het reddingskoord mag grijpen die gaat niet eerst filosofieeren, of dit koord wel houdt, en of zijn handen wel waarlijk grijpen; maar die handelt en zoo wordt hij gered. Zoo ook in de genade.

Het zou ook aan de kracht en de heerlijkheid van het geloof te kort doen, als wij dit geloofsleven op diezelfde wijze als wij hier afkeurden, gingen verschrompelen.

Als de grondgedachte van dit stuk consequent wordt vastgehouden in prediking en alle ander ambtelijke werk, dan zijn we dicht in de buurt van Calvijn, die het zoo scherp heeft gezegd in zijn Institutie (III, 14, 19), dat „de heiligen, wanneer het gaat over het grondvesten en vaststellen van hun zaligheid, zonder te letten op de werken, alleen op Gods goedheid de oogen richten. En zij wenden niet alleen zich tot haar vóór alles als tot het begin van hun gelukzaligheid, maar zij rusten in haar ook als in de vervulling. Wanneer de consciëntie zoo gegrondvest, opgericht en bevestigd is, wordt ze ook bevestigd door het beschouwen van de werken; namelijk in zooverre als zij getuigenissen zijn, dat God in ons woont en regeert. Daar dus dat vertrouwen op de werken geen plaats heeft, tenzij ge eerst het gansche vertrouwen van uw hart op de barmhartigheid Gods gesteld hebt, mag het niet schijnen te strijden met dat vertrouwen, waarvan het afhankelijk is”.

Grondvesten en vaststellen van de zaligheid geschiedt alleen door het oog te richten op Gods goedheid. Geloof is dus naar buiten zien, omhoog zien. „Het fundament des geloofs is de genadige belofte, omdat op haar het geloof eigenlijk berust” (III, 2, 28). „Zoodra” daarom „ook de minste druppel des geloofs in onze harten is ingedruppeld, beginnen we

reeds het vriendelijke en liefelijke en ons goedgunstige gelaat Gods te aanschouwen” (III, 2, 19). „Kortom waarlijk geloof is slechts hij, die met een vaste overtuiging er van overtuigd is, dat God hem een genadig en goedgunstig Vader is, en die van Gods goedertierenheid zichzelf alles belooft, die, op de beloften van Gods goedgunstigheid jegens hem vertrouwend, een onwettelijke verwachting der zaligheid heeft.” (III, 2, 16.)

Calvijn en de Kerk.

Ds Vreugdenhil heeft in ons blad dringend de aandacht gevraagd voor het nieuwe boek over en van Calvijn, bewerkt door Ds J. Douma en Ds W. H. v. d. Vegt.

In de inleiding van dat boek heeft Ds v. d. Vegt, zooals reeds werd opgemerkt, ook zeer belangwekkende dingen gezegd over de visie van Calvijn op de Kerk des Heeren.

In een Kerkblad werden enkele citaten daaromtrent overgenomen. Nu ook onder ons de discussie omtrent de Kerk in vollen gang is, is het van belang, dat deze uitspraken van Calvijn een zoo groot mogelijken kring bereiken.

Daarom neem ik ze hier over:

De Reformatie is voor hem (Calvijn) reformatie der Kerk. Zoo is hij een man der Kerk. De kinderen Gods zijn hem kinderen of burgers der Kerk. Het Woord Gods noemt hij Woord der Kerk. De prediking is prediking der Kerk.

Calvijn sluit ook de kerkelijke prediking niet uit als hij van de oude Kerk de belijdenis overneemt: buiten de Kerk geen zaligheid.

Bij „Kerk” dacht Calvijn hier n.l. niet enkel aan de onzichtbare Kerk, als mystiek lichaam van Christus, alleen bij God bekend. Hij dacht evenzeer aan de Kerk als moeder der geloovigen, zooals ze het door God aangewezen orgaan is om den mensch tot geloof te brengen.

De Kerk is met het oog hierop onmisbaar, vooral door de belangrijkste functie der Kerk, waarin heel het kerkelijk leven culmineert: de prediking.

De Kerk is de gemeente, die om en door het Woord vergaderd wordt. Tot de Kerk behooren, blijkt uit het naar de Kerk gaan. „Als de klok luidt”, wordt ieder verwacht in „de school van God...”

Calvijn onthoudt zich in de waardeering van deze samenkomsten van alle relativisme. Hij laat onder geen voorwaarden plaats over aan de willekeur der menschen, maar verklaart zoo stellig mogelijk: God kan niet oprecht worden aangeroepen dan alleen door hen, aan wie door de verkondiging van het evangelie Zijn goedertierenheid en goedgunstigheid is bekend gemaakt en vertrouwelijk is voor oogen gesteld.

Wie dus in deze dagen het verband los maakt tusschen vroomheid en kerkelijkheid, kan allerminst Calvijn tot zijn vader rekenen.

„Kan men dan niet zeer veel lezen en tot God bidden voor zichzelf? Moet men een kerkgebouw binnen gaan om onderwezen te worden, terwijl toch ieder de Schrift thuis heeft?”

Calvijn antwoordt: „Wij moeten God niet verzoeken en meenen zonder vleugels te kunnen vliegen. God verwijst zijn kinderen duidelijk naar den schoot der Kerk”. En voor wie deze uitspraak niet afdoende is, heeft hij nog sterker en scherper vermaningen en uitlatingen als deze: „het is een duivelsche arrogantie de samenkomsten der gemeente te verzuimen”.

„Discipelen van den duivel” doen het.

Typisch Calvijnisch is hiervoor het beroep op het apostolisch woord: zoo is dan het geloof uit het gehoor...

Op deze wijze heeft Calvijn de noodzakelijkheid der prediking voorop gesteld. Ja, hij zegt zelfs: wie niet ter kerk komt, verwerpt het Woord Gods en den Zoon Gods. Wie zich tegen de prediking verklaart, is als een rebel, die Christus den scepter uit handen ruikt. Hun dwaze aanmatiging maakt ze tot doods vijanden van het volk Gods, ze keeren de orde Gods om; ze roeien de waarheid Gods uit; ze blusschen den Geest uit, zij snijden de zenuwen in het lichaam van Christus door, ze scheiden zich af van Zijn lichaam, zij verklaren oorlog aan God, zij verloochenen hun eeuwig heil. Zonder de prediking van het Woord is er niets anders dan verderf. Die zich boven de prediking stelt en haar niet zoekt, moet als een ongeloovige en verlater van den godsdienst beschouwd, hij laat zich door den duivel regeeren: de Heere geeft hem over aan een verkeerden zin, levert hem aan Satan over. En deze verleidt hem door zijn listen en lagen.

Daarentegen is de kerkgang een teken, waardoor wij tot zelfs door de engelen erkend worden als Gods kinderen.

Dat is wel heel sterk gezegd!

„Het is een duivelsche arrogantie de samenkomsten der gemeente te verzuimen — Discipelen van den duivel doen het.”

Maar het is echt van Calvijn.

H.

C. V.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Drachten (vac. H. Zandbergen): D. Ringnalda Jr. te Weesp en W. Adema te Zuidhorn.

Beroepen te: Rotterdam (voor miss. dienst onder de Chinezen op Midden-Java): A. F. J. Pieron te Rotterdam-Zuid.

Aangenomen naar: Wezep (Geld.): G. v. Dooren te Mussel.

Intrede te: Gasselternijveen: S. G. Bloem. Tekst: 2 Petr. 1:19. Nieuwerkerk: H. Venema. Tekst: Jes. 40:6-8. (5 Febr.) Oosterland: H. Venema. (12 Febr.)

Afscheid van:

Ooltgensplaat: K. Reenders. Tekst: 2 Petr. 1:19.

Kerkinstituering.

De kerkeraad van Beilen en de classis Beilen der Geref. Kerk hebben gunstig beschikt op het verzoek van een groep leden te Drijber, om te mogen overgaan tot kerkinstituering.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Door de Classis Winschoten der Geref. Kerken werd preparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard, de heer J. Z. Potjer, candidaat aan de Theol. School. Adres: Winschoten, Stationsweg 25.

Door de Classis Leiden van de Geref. Kerken is preparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard de heer G. D. L. Brederveld, theol. cand. aan de V. U. Adres: Cobetstraat 81, Leiden.

De Classis Leeuwarden van de Geref. Kerken heeft preparatoir geëxamineerd en toegelaten tot den dienst des Woords cand. J. v. d. Veen, cand. aan de V. U. Adres: Tuinen 1, Leeuwarden. Telef. 5905.

De Classis Middelburg heeft met gunstig gevolg preparatoir examen aangenomen en beroepbaar gesteld in de Geref. Kerken, den heer D. van Swigchem, cand. aan de V. U. Adres: Dwarskade 18, Middelburg.

Al deze candidaten zijn bereid de Kerken te dienen en een eventueel beroep terstond in overweging te nemen.

Emeritaat Dr A. Kuiper.

Door de Classis Rotterdam van de Gereformeerde Kerken is aan Dr A. Kuiper, den nestor der predikanten van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam-Centrum op de meest onvoorwaardelijke wijze emeritaat verleend, en wel tegen 1 October a.s.

Ds J. v. d. Guchte.

Ds J. v. d. Guchte te Laren (N.-H.), em. predikant van de Geref. Kerk van Veere, heeft zich aan de gemeenschap der Geref. Kerken onttrokken en in verband daarmee heeft de Classis Middelburg hier kerken aan alle Classen in ons vaderland bericht, dat zij dezen predikant het recht op het ambt en de eer van Dienaar des Woords in de Geref. Kerken heeft ontnomen.

De Reform. Kirchenzeitung weer verboden.

't Orgaan van den Geref. Bond in Duitschland, de Reform. Kirchenzeitung is opnieuw verboden. Dit is de derde keer.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Harderwijk: L. S. den Boer te Arnhem.

Almelo: I. de Bruyne te Sassenheim.

Bedankt voor:

Ede en voor Oosterbeek: E. du Marchie van Voorthuizen te Urk.

Dokkum: W. Ramaker te Kampen.

Zutphen: D. van Wilsum te Kornhorn.

Zwaagwesteinde: A. Zwiep te IJmuiden.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Groote Lindt (toez.): Cand. K. C. van Gorcom, hulpred. te Hoensbroek.

's-Hertogenbosch: D. Visser te Nieuw-Helvoet.

Maasbommel-Alphen: Cand. J. Voorsteegh te Den Haag.

Voorthuizen: J. W. v. d. Linden te Kootwijk.

IJzendoorn: F. de Gids te Asperen.

Aangenomen naar:

Hoogmade (toez.): Cand. S. van Sinderen, hulpred. te Kratingen (Rotterdam-Oost).

Gelselaar (toez.): Cand. P. L. Schoonheim te Utrecht.

Beekbergen: A. de Meijere te Hoornsterzwaag.

Nieuw-Dordrecht (toez.): Cand. Dr K. E. H. Oppenheimer, hulpred. te Groningen.

Bedankt voor:

Arnhem: M. J. Lekkerkerker te Oosterwolde (Geld.).

Benschop (toez.): J. Spelt te Rijssen.

Hollandscheveld: W. Volger te Nieuw-Amsterdam.

Papendrecht: C. v. d. Wal te Dirksland.

Gouda: J. W. v. d. Linden te Kootwijk.

Midlum (toez.): Cand. S. van Sinderen, hulpred. te Kratingen (Rotterdam-Oost).

Afscheid van:

Nieuw-Vennep: J. de Vries. Tekst: Deut. 32:4a.

Overleden:

C. J. Oskam, pred. te Goënga c.s., 64 jaar.

N. W. Posthumus, pred. te Hilvarenbeek, 65 jaar.

MOEILIJKE KINDEREN

In deze reeks zijn zoo juist de drie volgende boekjes verschenen:

PROP. DR. J. H. GUNNING WZN:

Straffen? Hoe wel? Hoe niet?

DR R. VEDDER:

Waarom niet als andere kinderen?

DRS J. H. RUYSC VAN DUOTEREN:

Waarom een slecht rapport?

Prijs per boekje 45 cent. Bij tekening op de reeks van 10 boekjes 40 cent.

„Ik kan niet anders dan deze boekjes van harte en met aandrang aanbevelen aan ouders en opvoeders. Zij vinden er een schat van aanwijzingen in.”

Ds A. M. Boeijsma in Haarlemsch Kerkblad.

IN ELKEN BOEKHANDEL

Wiltgeve J. H. Kok N.V. Kampen

Chr. Muziektijdschrift „DE HARP”

met

maandelijkse Muziekbijlage

f 1.50 per jaar

onder red. van F. Pijlman

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheel voldoening smaken.

Administratie-Adres: **de HELMERSSTRAAT 94 AMSTERDAM (W.)**

Wie zich op de hoogte wil stellen van de filosofie of wijsbegeerte, en dat wil doen op prettige wijze, niet te diepzinnig gaande, bestelle

Zoekers naar Wijsheid DOOR

S. VISSER

Geb. f 3.50. Ingen. f 2.75.

Bij den Boekhandel en bij de Uitgevers Oosterbaan & Le Colnre N.V. GOES.

Medewerker Rotterdam, Dam, B. Ds J. Koole, Schreud Rotterdam, kamp, Groning Dr H.

Alle stuk Prof. Dr

INHOUD: H. H. Uit Matth. 21:1 saamgekom huizen's br Ds J. Weid Pensioen na Catechismus keeren; Vo Trouwringh, Wereldzee", ven", I. — 1888—1938. val op Dr J. Boekbespre

HO

EE

Niet om meenden, sta ben we on paganda, m aan de orde

Of die ph nen geheel gezegd. Ov onderscheid ons wel m staan in h

propagand zooveel ver zoodanige w ten veel op wat aankn

wordt gebu goed gerefo mensch all

roomsche vloed. Mam roomsche christenen

waarom h menschen z wie dat ee dat hierop

Tusschen heidsvraag En dat bijkans ov

Het is zo geten, de r Rome fund leer over

renleer van praktijk de staat is e de handha

zijn evene verschill en van de is er een

cipia voor kenis hee Dat is s En ond

is volgt d zijn voor ook daar, mogelijk e

We wete van overe weerszijde gedachten men tot e is het ook stemming